

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ
В УМОВАХ
КАРСУЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ
В УМОВАХ
КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

*Матеріали доповідей і повідомлень
науково-методичної конференції
професорсько-викладацького складу
20-21 березня 2001 р.*

УЖГОРОД – 2002

ББК 74.58
УДК 378.4
Т 33

У збірнику вміщені доповіді та повідомлення, виголошені на науково-методичній конференції професорсько-викладацького складу УжНУ з актуальних питань підготовки фахівців у вищих закладах освіти.

Відповідальна за випуск доц. М.І.Кухта.

Рекомендовано до друку редакційно-видавничою радою Ужгородського національного університету від 22 травня 2002 р. (протокол № 1).

ISBN 966-7400-23-7

© Кухта М.І, Сагарда В.В.,
упорядкування, 2002.
© Ужгородський національний
університет, 2002.

ЗАСТОСУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ТА МЕТОДИЧНИХ ПОСІБНИКІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ “МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ХІМІЇ”

Курс “Методика викладання хімії” спрямований на інтеграцію хімічних та психолого-педагогічних знань студентів і подальше формування професійних якостей вчителя хімії. Якщо вчитель в своїй професійній діяльності буде використовувати тільки навчальну літературу, то можливості його творчості обмежені. В сучасних умовах проходять як суттєві зміни в змісті хімічної освіти, так і значна ротація різних видань. Сучасний вчитель повин вміти працювати з різними джерелами інформації, критично їх осмислювати. В школі не може бути незадовільних уроків, - надто висока ціна кожного, яка визначається розвитком дитини. В.О.Сухомлинський зазначав з цього приводу [16, с.32-33]: “...удосконалення педагогічної майстерності кращих вчителів якраз і зумовлене тим, що систематичне читання безперервно поповнює море їхніх знань. Якщо знання, яким володіє вчитель у перші роки своєї педагогічної діяльності, відносяться до того мінімуму знань, що його треба дати дітям, як 10:1, то до 15-20 років педагогічного стажу це співвідношення змінюється – 20:1, 30:1, 50:1 - і все це завдяки читанню. Шкільний підручник стає з кожним роком усе меншою й меншою краплею в морі знань педагога. Справа тут не тільки в кількісному зростанні теоретичних знань учителя. Кількість переходить у якість: чим ширший фон, на якому шкільний підручник виглядає як маленький промінь, в яскравому потоці світла, тим помітніша та професійна якість, яка створює фундамент педагогічної майстерності: здатність розподіляти увагу в процесі викладу матеріалу на уроці (розповіді, лекції)”.

Тому в рамках даного навчального курсу ставиться завдання, щоб студенти максимально використовували навчальні та методичні посібники при моделюванні та проведенні уроків з хімії – це і підручники з курсу “Методики викладання хімії”, а також шкільні підручники з хімії, навчально- та науково-методичні видання і розробки до даного курсу. Основні етапи такої діяльності:

1. Робота з програмою [9], яка є основним навчально-методичним документом учителя (прочитати пояснювальну записку до програми,

визначити місце даного уроку в системі уроків навчальної теми, заплановані згідно програми демонстрації чи лабораторні досліди тощо, вимоги до знань і умінь учнів даного класу, можливий тип уроку за дидактичною метою [8]. Вчитель має право вносити зміни в запропоновані демонстрації чи практичні роботи; головне, щоб не були порушені умови реалізації вимог до знань та умінь учнів при вивченні даної теми. На даному етапі студенти працюють з збірником конкурсних програм, де представлені кращі розробки програм на Україні, в т.ч. авторські. Важливий виховний момент – студенти бачать, що триває пошук змісту, методичних підходів хімічної освіти в ЗОШ.

2. Визначення мети та основних завдань (освітні, розвитку та виховання) уроку. Мета уроку визначається на один урок, а деколи і на кілька пов'язаних одною темою уроків. Допомога студентам – посібник [15] та періодичні видання [1, 10]. На даному етапі для них пропонується орієнтовна схема для алгоритмізації визначення мети уроку.

3. Визначення змісту уроку згідно з поставленою метою, тобто відповісти на питання “Що вчити на даному уроці?” Необхідно добре вивчити тему уроку з підручника; бажано працювати з підручниками різних авторів. Яскравий приклад – теперішній експериментальний підручник з хімії для 8 класу (автори П.Попель, М.Слободяник), апробація якого проходить зараз в Україні, в т.ч. в деяких школах Закарпаття. Студент повинен знати і сучасну інформацію про стан та перспективи хімічної освіти. В подальшому проходить опрацювання інших джерел інформації – енциклопедії, довідники, монографії, науково-популярна література, періодичні видання; визначення змісту навчального матеріалу, що потребує реалізації міжпредметних зв'язків чи життєвого досвіду учнів [18].

4. Наступний етап – відповідь на питання “Як вчити на даному уроці?” В залежності від поставленої мети, визначеного змісту навчання та деяких інших факторів (рівень досвіду вчителя, рівень класу, час на вивчення даної теми, можливості хімічного кабінету та ін.) необхідно **провести підбір методів та прийомів навчання,** форм взаємодії з класом на всіх етапах уроку згідно обраного типу уроку, провести розподіл часу на кожен етап уроку. Це етап роботи з методичною літературою (монографії [3, 11, 22], публікації в журналах “Хімія в школі”, “Біологія і хімія в школі”, газета “Хімія. Біологія”) та ін., де висвітлені шляхи вивчення теми. Основні рекомендації для студентів концентруються в посібнику [15].

На етапі закріплення вивченого на уроці треба продумати прийоми і методи проведення цього етапу, підібрати необхідні питання для закріплення та аналізу засвоєння теми, умови задач та їх розв'язування.

5. Підбір необхідних засобів навчання для даного уроку (обладнання, реактиви, роздатковий матеріал, завдання для самостійних чи контрольних робіт, посібники тощо [2, 5-7, 12, 13, 19-21]). Особливу увагу звертати на ту частину уроку, де планується демонстраційний експеримент. Студент повинен добре вивчити хід виконання демонстрацій, учнівських дослідів, самостійно провести їх попередньо, щоб впевнитись в можливості реалізації та безпечності. Потрібно прагнути проводити учнівський експеримент з використанням малих кількостей речовин за методикою Белікова А.О., використовувати спостереження учнів та домашній експеримент. Студенти також використовують з сучасних засобів навчання – зошити з друкованою основою – авторські робочі зошити [14], що дає змогу значно інтенсифікувати хід ведення уроку.

Таким чином, детальна робота на кожному етапі з різноманітними навчальними та методичними посібниками створює сприятливі умови для підготовки конспекту уроку та його наступного проведення. Для останнього етапу є значні резерви підвищення професійного рівня за рахунок можливого використання відеотехніки.

Література

1. Базелюк І., Солодка Г. Орієнтовне поурочне планування курсу хімії. 8-9 класи// Газета "Хімія.Біологія", 1999.- №29-30 (41-42). - 24 с.
2. Беліков А.А. Эксперимент на уроках химии.- К.: Рад.шк., 1988.- 150 с.
3. Буринська Н. М. Методика викладання хімії. Теоретичні основи. – К.: Вища шк., 1987. – 225 с.
4. Василега М.Д. Цікава хімія.-К.: Рад.шк., 1989.-188 с.
5. Верховский В.Н., Смирнов А.Д. Техника химического эксперимента. – М.: Просвещение. – Т.1, 1973. – 368 с., Т. 2, 1975. – 383 с.
6. Гузик Н.П. Дидактический материал по химии для 9-го класса (по лекционно-семинарской системе).-К.: Рад.шк., 1982.-132 с.
7. Гузик Н.П. Дидактический материал по химии для 10-го класса (по лекционно-семинарской системе).-К.: Рад.шк., 1984.-112 с.
8. Дидактика современной школы: Пособие для учителей/Б.С.Кобзарь, Г.Ф.Кумарина, Ю.А.Кусый и др. Под ред. В.А.Онищука. – К.: Рад. шк., 1987. – 351 с.

9. Збірник конкурсних програм з хімії: Хімія 8-11 класи.- К.: ІСДО, 1995.- 256 с.
10. Мальченко Г., Василенко С. Орієнтовне поурочне планування курсу хімії. 10-11 класи// Газета "Хімія.Біологія", 1999.-№29 (46), №41(54). 2000 - №3 (63).
11. Методика викладання шкільного курсу хімії: Посібник для вчителя/Н.М.Буринська, Л.П.Величко, Л.А.Лицова та ін.; За ред. Н.М.Буринської. - К.: Освіта, 1991. - 350 с.
12. Правила безпеки під час проведення навчально-виховного процесу в кабінетах (лабораторіях) хімії загальноосвітніх навчальних закладів. - Київ, 1999. - 40 с. - Опубл. газета "Хімія. Біологія", 1999. - № 25-26.
13. Практичні роботи з хімії / І.І.Базелюк, Н.М.Буринська, Л.П.Величко, Л.А.Лицова; за ред.проф. Н.М.Буринської. - К.: Перун, 1999.
14. Староста В.І., Староста К.Є. Зошит з хімії , 10 кл.: До підручника Н.М. Буринської, Л.П. Величко "Хімія, 10 кл.".- Київ; Ірпінь: ВТФ "Перун", 1998.- 104 с.
15. Староста В.І. Уроки з хімії: підготовка та проведення.- Ужгород: УжДУ, 2000.- 120 с.
16. Сухомлинський В.О. Сто порад учителів.-К.: Рад. шк.,1988. - 304 с.
17. Термінологічний посібник з хімії. Для викладачів і вчителів хімії та учнів середніх навчальних закладів /М.Ю.Корнілов, О.І.Білодід, О.А.Голуб.- К.: ІЗМН, 1996.- 256 с.
18. Химинець О.В., Химинець В.В. Проблеми екологічного виховання в школі. Методпосібник для вчителів. - Ужгород, 1995. - 94 с.
19. Хімія: Завдання і тести /Амірханов В.М., Білодід О.І., Верховод М.М. та ін.; під ред. Корнілова М.Ю./ - К.: Школяр, 2000. - 512 с. -Українсько-російський та російсько-український хімічний словник.
20. Хомченко Г.П., Севастьянова К.И. Практические работы по неорганической химии с применением полумикрометода. Пособие для учащихся.-М.:Просвещение, 1976.-224 с.
21. Чертков И.Н., Жуков П.Н. Химический эксперимент с малыми количествами реактивов: Кн. для учителя.- М. : Просвещение, 1989.-191 с.
22. Ярошенко О.Г. Групова діяльність школярів: теорія і методика (на матеріалі вивчення хімії).- К.: Партнер, 1997. - 208 с.